TAMARA ĆAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. november 20.[1]

C-522/24. sz. ügy

BG
kontra
Ministero della Difesa;
a Presidenza del Consiglio dei Ministri
részvételével

(a Consiglio di Stato [államtanács, Olaszország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 2000/78/EK irányelv – A 2000/78/EK irányelv 1. cikke értelmében vett »meggyőződés« fogalma – A Covid19-oltással kapcsolatos személyes vélemény – A Covid19-világjárvány miatt a katonai állományra rótt oltásfelvételi kötelezettség – A Covid19-oltás felvételének megtagadása, ami a munkavégzés alól fizetés nélkül történő felfüggesztéshez vezetett”

I. Bevezetés

1. Több mint két év telt el azóta, hogy a Covid19-világjárványról hivatalosan kimondták, hogy már nem jelent globális fenyegetést.[2] A Bírósághoz mindazonáltal továbbra is érkeznek értelmezési kérelmek a világjárvány idején felmerült jogi kérdésekkel kapcsolatban.

2. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy ilyen kérelem példája. Az alapeljárás felperese (továbbiakban: felperes) megtagadta az olasz szabályozásban a katonai állomány vonatkozásában előírt Covid19-oltás felvételét. Ezért fizetés nélkül felfüggesztették a Ministero della Difesánál (védelmi minisztérium, Olaszország) – az alapeljárás alperese – (a továbbiakban: védelmi minisztérium vagy alperes) történő munkavégzés alól hozzávetőleg két hónapra, amelyet követően az oltási kötelezettség megszűnt és visszatért dolgozni.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] Lásd e tekintetben az Egészségügyi Világszervezet főigazgatójának 2023. május 5-i nyilatkozatát, amely itt érhető el: https://www.who.int/news-room/speeches/item/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing—5-may-2023.

3. A felperes a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) előtt, amely kérdést előterjesztő bíróság, arra hivatkozik, hogy felfüggesztése hátrányosan megkülönböztető volt, mivel az kizárólag a Covid19-oltást ellenző személyes véleményén alapult, ami szerinte sérti a 2000/78/EK tanácsi irányelv [3] rendelkezéseit.

II. Az alapeljárás tényállása, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

4. A Covid19-világjárványra válaszul a védelmi minisztérium kötelezővé tette a katonai állomány számára a Covid19-oltás felvételét. E kötelezettség alapját a decreto-legge n. 44/21 (44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet) [4] képezte.

5. A Covid19-oltás felvételének a munkavállalók bizonyos kategóriái tekintetében alapvető munkavégzési követelménnyé tételét követően a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4 *ter*. cikke kifejezetten kötelezte a munkáltatókat annak ellenőrzésére, hogy (a munkavállalók e rendelkezésben felsorolt egyéb kategóriái mellett [5]) a katonai állomány minden tagja be van-e oltva. A munkavégzés alóli azonnali felfüggesztést vont maga után, ha egy munkavállaló nem oltatta be magát. Ez nem járt fegyelmi következményekkel a munkavállalóra nézve, és a munkaviszony is fennmaradt. Ugyanez a szabály arról is rendelkezett, hogy a felfüggesztés idejére semmilyen díjazás vagy egyéb járandóság nem fizetendő. Az említett szabály kimondta továbbá, hogy a felfüggesztés mindaddig hatályban marad, amíg az érintett személy nem tájékoztatja munkáltatóját arról, hogy megkezdte vagy befejezte az alapoltási sorozatot, illetve az emlékeztető adag beadását. A felfüggesztés azonban nem tarthat tovább a 2021. december 15-én kezdődött hat hónapos határidőnél.

6. A felperes a fegyveres erők tagja és a védelmi minisztérium szolgálatában áll mint mérnök; tevékenységeit főként egy kizárólag saját használatra szolgáló irodában végzi, de gyakoriak a találkozók és az egyeztetések ugyanazon közigazgatási hatóság más katonai és polgári alkalmazottaival, valamint külső cégek képviselőivel.

7. A felperes megtagadta a Covid19-oltóanyag felvételét, de hajlandónak mutatkozott arra, hogy 48 óránként SARS-CoV-2-tesztnek vesse alá magát.

8. 2022. január 10-i határozatával az alperes fizetés nélkül felfüggesztette a felperest a munkavégzés alól. Az alperes nem szabott ki fegyelmi szankciót a felperessel szemben, és a felperes munkaviszonya is fennmaradt.

9. E határozatot a felperes az Olasz Köztársaság elnökéhez benyújtott rendkívüli jogorvoslati kérelemmel megtámadta.

[3] A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.; a továbbiakban: 2000/78 irányelv).

[4] A Legge 21 gennaio 2022, n. 3 által (2022. január 21-i 3. sz. törvény) módosításokkal törvénnyé alakított decreto-legge 26 novembre 2021, n. 172, Misure urgenti per il contenimento dell'epidemia da COVID-19 e per lo svolgimento in sicurezza delle attività economiche e sociali által (a Covid19-világjárvány megfékezésére, valamint a gazdasági és társadalmi tevékenységek biztonságos végzésére irányuló sürgős intézkedésekről szóló, 2021. november 26-i 172. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet) módosított, a Legge 28 maggio 2021, n. 76 által (2021. május 28-i 76. sz. törvény) törvénnyé alakított decreto-legge 1 aprile 2021, n. 44 – Misure urgenti per il contenimento dell'epidemia da COVID-19, in materia di vaccinazioni anti SARS-CoV-2, di giustizia e di concorsi pubblici (a Covid19-világjárvány megfékezésére irányuló sürgős intézkedésekről, a SARS-CoV-2 elleni védőoltásról, az igazságszolgáltatásról és az állami támogatásokról szóló, 2021. április 1-jei 44. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet).

[5] A Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettséget először az egészségügyi szakemberek és a közegészségügyi dolgozók, majd a bentlakásos szociális ellátási és egészségügyi intézményekben foglalkoztatott munkavállalók, végül pedig többek között a védelmi, biztonsági és szükséghelyzeti ágazatban dolgozók tekintetében vezették be.

10. E jogorvoslati kérelem keretében a Consiglio di Stato (államtanács), a kérdést előterjesztő bíróság, tanácsadói szerepet tölt be, és az a feladata, hogy kötelező erejű véleményt adjon a védelmi minisztérium részére, amely hatáskörrel rendelkezik a jogorvoslati kérelem vizsgálatára, és a végső határozatra vonatkozó javaslatot kell tennie az Olasz Köztársaság elnöke részére.

11. A felperes a kérdést előterjesztő bíróság előtt hat jogalapra hivatkozva azzal érvelt, hogy az oltásfelvételi kötelezettség hátrányosan megkülönböztető jellegű és ellentétes a 2000/78 irányelv 2. cikkének (2) bekezdésével.

12. Először is, a felperes úgy vélte, hogy közvetlen hátrányos megkülönböztetést szenvedett el az alperesnél szolgálatot teljesítő, az övéhez hasonló feladatokat ellátó polgári alkalmazottakkal szemben, mivel ez utóbbiakra nem vonatkozott az oltásfelvételi kötelezettség. A felperes azt állította továbbá, hogy az oltásfelvételi kötelezettséget a saját kockázatára írták elő, ellentétben a 66/10. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet[6] 206*bis*. cikkével, amely szerint a közigazgatási hatóságok, vállalva a felelősséget az állomány beoltásáért, a katonai állomány számára bizonyos oltóanyagok beadását elengedhetetlennek nyilváníthatják annak érdekében, hogy a katonák bizonyos műveleti körülmények között bevethetők legyenek.

13. Másodszor, a felperes azt állította, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetést szenvedett el a beoltott katonai állománnyal szemben kizárólag az oltás felvételének azon a személyes véleményén alapuló megtagadása miatt, hogy az oltóanyagok esetében nem állnak rendelkezésre megalapozott tudományos indokok. Bár a felperes úgy nyilatkozott, hogy hajlandó 48 óránként tesztelni magát a SARS-CoV-2-fertőzés fenn nem állásának igazolására, ezt a lehetőséget megtagadták tőle, ami véleménye szerint ellentétes a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontjával.

14. Harmadszor, a felperes állítása szerint a felfüggesztés időtartamára megakadályozták őt abban, hogy eltartsa magát és családját, köztük két kiskorú lányát, mivel fizetés nélkül függesztették fel a munkavégzés alól. A felperes állítása szerint ez sérti az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 1. és 24. cikkét.

15. Negyedszer, a felperes eredetileg azzal érvelt, hogy nem tudta gyakorolni a fizetett éves szabadsághoz való jogát. A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárás során a felperes elállt ettől a jogalaptól, mivel 2022. március 25-től megszüntették az oltásfelvételi kötelezettséget.[7]

16. Ötödször, a felperes a hatékony jogvédelem megtagadása miatt az EUSZ 19. cikk megsértésére hivatkozott.

17. Hatodszor, a felperes a 2000/78 irányelv 17. cikke szerinti példaértékű és visszatartó erejű szankció útján kártérítést kért az őt ért hátrányos megkülönböztetésért.

18. A felperes kérte továbbá, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal céljából terjesszen hat kérdést a Bíróság elé valamennyi jogalappal kapcsolatban.

[6] Decreto legislativo 15 marzo 2010 n. 66 – Codice dell'ordinamento militare (a katonaságról szóló törvénykönyvről szóló, 2010. március 15-i 66. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet).

[7] A 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4*ter*. cikke (1) bekezdésének b) pontját hatályon kívül helyezte a decreto-legge 24 marzo 2022, n. 24 Disposizioni urgenti per il superamento delle misure di contrasto alla diffusione dell'epidemia da COVID-19, in conseguenza della cessazione dello stato di emergenza (a szükséghelyzet megszűnését követően a Covid19-világjárvány terjedésével szembeni meglévő intézkedéseken túlmutató sürgős intézkedésekről szóló, 2022. március 24-i 24. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet, a továbbiakban: 24/22. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet) 8. cikke.

19. Az alperes a jogorvoslati kérelem elutasítását kérte. Véleménye szerint a vitatott oltásfelvételi kötelezettséget jogszerűen vezette be a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4*ter*. cikke különös jogi kötelezettségként.

20. A kérdést előterjesztő bíróság elutasította a felperes ötödik és hatodik jogalapját, valamint a felperes által előzetes döntéshozatalra előterjeszteni javasolt, e jogalapoknak megfelelő kérdéseket, és tudomásul vette, hogy a felperes elállt a negyedik jogalaptól. E bíróság úgy határozott azonban, hogy az eljárást felfüggeszti, és a felperes által javasolt többi kérdést előzetes döntéshozatalra terjeszti.

21. A kérdést előterjesztő bíróság elöljáróban megjegyezte, hogy a felperes által felvetett kérdések megalapozatlanok, mivel a 14/2023., 15/2023. és 185/2023. sz. ítéleteiben a Corte costituzionale (alkotmánybíróság, Olaszország) már megvizsgálta és megerősítette az egészségügyi személyzet Covid19 elleni védőoltását előíró, szintén a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelettel bevezetett nemzeti intézkedés jogszerűségét. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az említett ítéletekben kifejtett elvek, amelyek hasonlóak az uniós jognak a felperes által a jogorvoslati kérelmében hivatkozott rendelkezéseiben kifejezett elvekhez, az alapeljárás tárgyát képező, a katonai állományra vonatkozó oltásfelvételi kötelezettségre is vonatkoznak.

22. Az első jogalapot illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy a 2000/78 irányelv a munkahelyi egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályokat állapít meg, amelyek rendes körülmények között alkalmazandók. Amint azt azonban ezen irányelv 2. cikkének (5) bekezdése egyértelművé teszi, e szabályok nem érintik a nemzeti jog által meghatározott olyan intézkedéseket, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság fenntartásához és az egészség védelméhez szükségesek. A kérdést előterjesztő bíróság megállapította továbbá, hogy az oltásfelvételi kötelezettség bevezetésére rendkívüli körülmények miatt került sor, és hogy a Covid19-oltóanyagok biztonságos jellegét tanúsították. Az a jogalkotói döntés, hogy az oltásfelvételi kötelezettséget a katonai állomány számára is előírják, amelynek feladata a polgári állománnyal ellentétben, hogy szükséghelyzetekben a hadsereg keretében védje a közbiztonságot és érintkezzen a lakossággal, annak idején észszerű és megfelelő intézkedés volt a katonai állomány egészségének és a lakosság egészségének a védelme érdekében. A kérdést előterjesztő bíróság szerint tehát a katonai és a polgári állomány helyzete között nem áll fenn hasonlóság, következésképpen nem állhat fenn a felperes által kifogásolt hátrányos megkülönböztetés.

23. A második jogalapot illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy az oltásfelvételi kötelezettség nem volt aránytalan, mivel annak idején nem léteztek olyan intézkedések, amelyek ugyanúgy megfelelőek lettek volna. Az oltás felvételének alternatíváját jelentő tesztelési módszert általánosabb jelleggel alkalmazták az oltásfelvételi kötelezettség hatálya alá nem tartozó személyek nyilvános helyekre való bejutása tekintetében. Azonban, mivel ezeket a teszteket két-három naponta meg kellett ismételni, azok fenntarthatatlan költségekkel jártak volna, és elviselhetetlen terhet jelentettek volna az egészségügyi rendszer számára. Ezen túlmenően, mivel a teszt eredménye nem állt azonnal rendelkezésre a tesztelés időpontjában, az már eleve elavult volt, és az eredményt már felülírhatta a tesztelés és az eredmények megismerése között bekövetkezett fertőzés.

24. A harmadik jogalapot illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy az oltatlan munkavállalók valamivel több mint két hónapos felfüggesztése a munkáltatót terhelő, a munkahelyi biztonságra vonatkozó követelményt teljesíti, és hogy az alkotmányban biztosított munkához való jog nem feltétlenül vonja maga után a munkatevékenység végzésének jogát, ha az a közegészség védelmét veszélyeztető tényezőt jelent, és a munkavállaló önként dönt úgy, hogy

nem tartja be a munkahelyi biztonságra vonatkozó rendelkezéseket, köztük a Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettséget. Az oltásfelvételi kötelezettség tehát a közegészség érdekében észszerű és arányos – jóllehet a felperes személyes véleményével ellentétes – intézkedés volt, és ezért e kötelezettségnek a felperes általi tudatos megszegése indokolja a munkavégzés alól fizetés nélkül történő felfüggesztését.

25. E körülmények között a Consiglio di Stato (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Tekintettel arra, hogy a közigazgatási hatóságok nem tartották szükségesnek, hogy a 66/10. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 206*bis*. cikke alapján a katonai állomány számára a konkrét munkavégzés céljából kötelezővé tegyék az oltás felvételét, így vállalva a felelősséget az oltás hatásaiért, felmerül a kérdés, hogy ellentétes-e a [2000/78] irányelvvel az az átültetés, amely lehetővé teszi a 172/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet azon részében, amely módosítja a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet a [4*ter*. cikk (1) bekezdésének b) pontjának] beillesztésével, amely a katonák részére előírja a védőoltás kötelező és személyes véleményükkel ellentétes felvételét, mivel arra kötelezi őket, hogy önként és saját kockázatukra alávessék magukat e még kísérleti szakaszban lévő egészségügyi kezelésnek, amely ahhoz szükséges többletkövetelményt jelent, hogy ugyanabban a munkakörnyezetben dolgozhassanak, mint ahol a polgári munkavállalók, akik nem kötelesek ilyen védőoltásnak alávetni magukat, annak ellenére, hogy olyan feladatokat látnak el, amelyek az ember fertőzőképessége és fertőződőképessége szempontjából hasonlóak a katonák által ellátott feladatokhoz?

2) Tekintettel arra, hogy a munkahelyekre való belépésről szóló olasz szabályozás szerint még olyan zsúfolt helyek tekintetében is, mint például a tömegközlekedési eszközök, a stadionok és az éttermek, az említett 172/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletben nem hivatkozott munkavállalók esetében a védőoltásra vonatkozó igazolás vagy a 48 órán belül elvégzett, negatív teszt egyenértékűnek minősül, felmerül a kérdés, hogy a [2000/78 irányelv] 2. cikke [(2) bekezdésének] b) pontjával ellentétes-e az olyan intézkedés, mint a 172/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet azon része, amely módosítja a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet a 4*ter*. [cikk] (1) bekezdése b) pontjának beillesztésével, amely a katonák részére előírja a védőoltás kötelező és személyes véleményükkel ellentétes felvételét, amely ahhoz szükséges többletkövetelményt jelent, hogy ugyanabban a munkakörnyezetben dolgozhassanak, mint ahol olyan katonák tartózkodnak, akik személyes meggyőződésüknek megfelelően a védőoltás felvételét a kötelezettség hiányában is megfelelőnek ítélték, annak ellenére, hogy az oltatlan katona hajlandó, de egyébként már köteles is arra, hogy 48 óránál rövidebb időközönként bemutassa a negatív Covid-tesztet?

3) Felmerül a kérdés, hogy a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet kiegészítő 172/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletben foglalt rendelkezés, amely a 4*ter*. cikk (3) bekezdésében a védőoltás felvétele kötelezettségének megszegése miatt felfüggesztett munkavállaló tekintetében azzal a hatással jár, hogy ő semmilyen törvényes módon nem képes biztosítani a család eltartását, valamint az eltartandó kiskorú lányainak jólétéhez szükséges védelmet és gondoskodást, sérti-e [a Charta] 1. és 24. cikkét a Charta 24. cikke értelmében?”

26. Az alapeljárás felperese, a francia és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett a Bíróság elé.

27. A 2025. július 10-én tartott tárgyaláson az alapeljárás felperese, az olasz kormány és a Bizottság előadta szóbeli észrevételeit.

III. Elemzés

28. Az előterjesztő bíróság első két kérdését együtt kell vizsgálni. E kérdésekkel e bíróság lényegében azt kérdezi, hogy ellentétes-e a 2000/78 irányelvvel a katonai állomány számára a Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettséget előíró olasz szabályozás azért, mert az ezen irányelv által tiltott megkülönböztető bánásmódot vezet be.

29. E kérdések megválaszolása céljából először azt kell megvizsgálni, hogy alkalmazható-e a 2000/78 irányelv az előterjesztő bíróság által ismertetetthez hasonló szabályozásra (A. pont).

30. Ha az említett irányelv alkalmazható, meg kell vizsgálni, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás megvalósít-e közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, és hogy az utóbbi esetben igazolható-e az ilyen hátrányos megkülönböztetés (B. pont).

A. Javasolt válasz: a 2000/78 irányelv nem alkalmazható a jelen ügy körülményeire

1. Szakmai kategóriákon alapuló eltérő bánásmód

31. A 2000/78 irányelv tiltja a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott, a valláson, meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést.[8]

32. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a 2000/78 irányelv 1. cikkében felsorolt okok kimerítő jellegűek, és ez az irányelv nem vonatkozik a szakmai kategórián vagy a munkavégzés helyén alapuló hátrányos megkülönböztetésre.[9]

33. A nemzeti jogi keretből kitűnik, hogy a Covid19-oltás kötelező felvételét előíró rendelkezés hatályát, amely alá kezdetben az egészségügyi szakemberek és a közegészségügyi dolgozók tartoztak, később a bentlakásos szociális ellátási és egészségügyi intézményekben foglalkoztatott munkavállalókra, végül pedig a védelmi, biztonsági és szükséghelyzeti ágazatban dolgozókra, többek között a védelmi minisztérium szolgálatában álló katonai állományra is kiterjesztették.

34. A védelmi minisztérium alkalmazásában álló polgári állomány azonban nem tartozott e kötelezettség hatálya alá, és nem volt köteles beoltatni magát Covid19-oltóanyaggal a további munkavégzéshez.

35. Így a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4*ter*. cikke szerinti oltásfelvételi kötelezettség eltérő bánásmódot teremtett a védelmi minisztérium katonai és polgári állománya között. Ez az eltérő bánásmód a személyek e két csoportja által ellátott feladatokon alapul. Az ilyen eltérés azonban nem tartozik a 2000/78 irányelv értelmében vett tiltott hátrányos megkülönböztetés okai közé.

[8] A 2000/78 irányelv 1. cikke.

[9] Lásd: 2024. október 17-i Zetschek ítélet (C-349/23, EU:C:2024:889, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36. Ezért, amint azt a francia kormány és a Bizottság állította, a katonai és polgári állomány között a Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettség tekintetében alkalmazott eltérő bánásmód nem vonja maga után a 2000/78 irányelv alkalmazását.

37. A felperes következésképpen nem hivatkozhat ezen irányelvre annak alátámasztása érdekében, hogy a szóban forgó olasz szabályozás tiltott volt, mert eltérő bánásmódot teremtett a védelmi minisztérium katonai és polgári állománya között.

2. A meggyőződés mint a 2000/78 irányelv szerinti tiltás oka

38. A 2000/78 irányelv által tiltott hátrányos megkülönböztetés oka a „vallás[…] [vagy] meggyőződés[…]”. Ezen irányelv tehát alkalmazható lehet, ha a szóban forgó szabályozás ténylegesen közvetlen vagy közvetett eltérő bánásmódot teremtett a felperes személyes meggyőződése alapján.

39. A felmerülő kérdés tehát az, hogy a felperes személyes véleménye, amely miatt úgy döntött, hogy nem oltatja be magát, a 2000/78 irányelv 1. cikke értelmében vett „meggyőződésnek” tekinthető-e.

40. A 2000/78 irányelv nem határozza meg, hogy mit jelent a meggyőződés ezen irányelv alkalmazásában. [10]

41. A Bíróság ítélkezési gyakorlata mindazonáltal szolgál némi útmutatással e fogalom értelmezéséhez.

42. A Bíróság megjegyezte, hogy mivel a 2000/78 irányelv 1. cikke egyaránt hivatkozik a „vallás” és a „meggyőződés” fogalmára, ezen irányelv alkalmazásában e két kifejezést úgy kell érteni, mint *a hátrányos megkülönböztetés egy és ugyanazon alapjának két oldalát*, amely kiterjed mind a vallási meggyőződésre, mind a világnézeti vagy a spirituális meggyőződésre. [11]

43. A Bíróság kimondta továbbá, hogy a „valláson vagy meggyőződésen” alapuló hátrányos megkülönböztetést meg kell különböztetni a „politikai vagy más vélemény[en]” alapuló hátrányos megkülönböztetéstől. [12]

44. Ebben az értelemben a Bíróság kifejtette, hogy a 2000/78 irányelv „nem terjed ki sem a politikai vagy szakszervezeti meggyőződésekre, sem a művészeti, sport-, esztétikai *vagy egyéb meggyőződésekre vagy preferenciákra*”. [13]

[10] A „meggyőződés” fogalma a tagállamok jogszabályaiban és nemzetközi szinten sincs meghatározva. Néhány tagállam azonban olyan magyarázó dokumentumokkal látja el a jogszabályokat, amelyek útmutatással szolgálnak a meggyőződés fogalmának meghatározásához. Hollandiában például az „életfilozófia” kifejezést (azaz olyan tág filozófiákat, mint például a humanizmus, amely azonban nem terjed ki a társadalom minden aspektusára) használják annak tisztázására, hogy mit foglalhat magában a „meggyőződés” fogalma. Olaszországban a nemzeti bíróságok különböző alkalmakkor úgy ítélték meg, hogy a „meggyőződés” mint védett ok magában foglalja például a szakszervezeti tagságot, valamint a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személyek esetében azt a személyes meggyőződést, hogy a fegyverviselést meg kell tagadni. Lásd e tekintetben: Európai Bizottság – Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság, Chopin, I., Germaine, C., A comparative analysis of non-discrimination law in Europe 2024 – The 27 EU Member States compared – Prepared by Isabelle Chopin and Catharina Germaine for the European network of legal experts in gender equality and non-discrimination, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024, 18. és 19. o.

[11] Lásd: 2021. július 15-i WABE és MH Müller Handel ítélet (C-804/18 és C-341/19, EU:C:2021:594, 47. pont); 2022. október 13-i SCRL (Vallási konnotációval bíró öltözet) ítélet (C-344/20, a továbbiakban: SCRL [Vallási konnotációval bíró öltözet] ítélet, EU:C:2022:774, 26. pont); 2023. november 28-i Commune d'Ans ítélet (C-148/22, EU:C:2023:924, 22. pont).

[12] Lásd: SCRL (Vallási konnotációval bíró öltözet) ítélet, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[13] Lásd: SCRL (Vallási konnotációval bíró öltözet) ítélet, 28. pont (kiemelés tőlem).

45. A Bíróság emlékeztetett továbbá arra, hogy a Charta 10. cikkének (1) bekezdésében foglalt lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jog a 2000/78 irányelv értelmezése szempontjából releváns kontextus szerves részét képezi. [14] Ez a Chartában foglalt jog megfelel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (EJEE, kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) 9. cikkében foglalt jognak, amely a „[g]ondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság[ot]” védi. Ezért a „meggyőződés” fogalmának az EJEE alapján történő értelmezése e fogalomnak az uniós jog összefüggésében történő értelmezése szempontjából is releváns.

46. A Vavřička ítéletben az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) megállapította, hogy az oltásfelvételi kötelezettség nem sérti az EJEE-t, mert az oltásfelvételi kötelezettséggel szembeni személyes ellenkezés nem tartozik az EJEE 9. cikke által védett meggyőződés fogalmába. Az EJEB különösen úgy ítélte meg, hogy az ilyen személyes ellenkezést kritikus véleménynek, nem pedig az EJEE alapján védelemben részesülő meggyőződésnek kell tekinteni. [15] Az említett ítéletben az EJEB megállapította, hogy az oltás kötelező felvételével szembeni ellenkezést nem minősítheti világnézeti meggyőződésnek, mivel P. Vavřička azt állította a nemzeti bíróság előtt, hogy az oltás felvételével szembeni ellenkezése elsősorban azon a véleményén alapult, hogy az káros a saját és gyermekei egészségére nézve. Az EJEB ennélfogva úgy ítélte meg, hogy „az oltás felvételével kapcsolatos kritikus vélemény nem jelent olyan *megfelelően kényszerítő, mély, konzisztens és fontos* hitet vagy meggyőződést, amelyet az EJEE 9. cikke védelemben részesít”. [16]

47. A fentiekből következik, hogy az oltás felvételét ellenző – például az egészséggel kapcsolatos aggályokon alapuló – személyes vélemény nem tekinthető világnézeti meggyőződésnek, és főszabály szerint nem részesül a 2000/78 irányelv által biztosított védelemben.

48. A 2000/78 irányelv következésképpen főszabály szerint nem tiltja az olyan nemzeti szabályozást, amely a katonák számára előírja a védőoltás kötelező és személyes véleményükkel ellentétes felvételét.

3. A jelen ügy körülményeire való alkalmazás

49. Ebből következik, hogy a felperes nem hivatkozhat a katonai állományra vonatkozó oltásfelvételi kötelezettséggel kapcsolatos személyes véleményére a munkáltatójával szemben, aki a katonai állományra vonatkozó oltásfelvételi kötelezettséget bevezető nemzeti szabályozást hajtotta végre.

[14] Lásd: SCRL (Vallási konnotációval bíró öltözet) ítélet, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[15] Lásd: EJEB, 2021. április 8., Vavřička és társai kontra Cseh Köztársaság ítélet (CE:ECHR:2021:0408JUD004762113, a továbbiakban: Vavřička ítélet, 335. és 337. §). A Vavřička ügyben hat kérelmező azt a Cseh Köztársaságban fennálló jogszabályi kötelezettséget támadta meg, hogy a gyermekeket be kell oltani több fertőző betegség ellen. Az egyik kérelmezőt bírsággal sújtották gyermekei beoltásának elmulasztása miatt, a többi kérelmező esetében pedig olyan szülőkről volt szó, akiknek gyermekeit nem vették fel óvodába, mert nem tettek eleget az oltásfelvételi kötelezettségnek. Valamennyi kérelmező hivatkozott az EJEE 8. cikkére, hárman pedig az EJEE 9. cikkére is. Az EJEB az EJEE 9. cikkére alapított kérelmeket mint elfogadhatatlanokat elutasította.

[16] Lásd: Vavřička ítélet, 335. § (kiemelés tőlem). E kritériumot („megfelelően kényszerítő, mély, konzisztens és fontos hit vagy meggyőződés”) az EJEB a Campbell és Cosans kontra Egyesült Királyság ítéletben állította fel. Ezen ítéletben az EJEB megállapította, hogy „[a] »hit« szó köznapi értelemben önmagában nem szinonim [az EJEE-nek] a véleménynyilvánítás szabadságát biztosító 10. cikk[é]ben használt »vélemény« és »eszme« szóval; az inkább [az EJEE-nek] a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadságot biztosító 9. cikk[é]ben szereplő »meggyőződés« kifejezéshez (a francia szövegben: »convictions«) hasonlít, és olyan véleményeket jelent, amelyek elérik a kényszerítő jelleg, a mélység, a konzisztencia és a fontosság bizonyos szintjét”. Lásd: EJEB, 1982. február 25., (CE:ECHR:1982:0225JUD000751176, 36. §).

50. A felperes azzal érvelt a Bíróság előtt, hogy a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4 *ter*. cikke alapján rá rótt oltásfelvételi kötelezettség miatt alá kellett írnia egy tájékoztatáson alapuló beleegyező nyilatkozatot, amelyben kifejezetten szerepelt, hogy a Covid19-oltóanyagok hosszú távú mellékhatásai – a halálozás kockázatát is ideértve – továbbra sem ismertek. A felperes véleménye szerint az oltóanyaggal kapcsolatos kockázatok tekintetében fennálló bizonytalanságát később az a tény is alátámasztotta, hogy számos olyan személy, aki megkapta az oltást, később megbetegedett, vagy akár meg is halt a Covid19-től. Ennek megfelelően, bár az oltóanyagokat hivatalosan biztonságosnak minősítették, a felperes arra a következtetésre jutott, hogy a Covid19-oltási programot elsősorban a gyógyszeripari vállalatok kereskedelmi érdekei vezérelték, és az ezért – az oltóanyagok állítólagos hatékonyságától és biztonságosságától függetlenül – veszélyeztette az oltás felvételére kötelezett katonai állományt. A felperes azt állította továbbá, hogy nem kívánta saját életét veszélyeztetni azzal, hogy kiteszi magát az esetleges mellékhatásoknak annak érdekében, hogy hozzájáruljon a gyógyszeripari vállalatok nyereségszerzésre irányuló tevékenységéhez.

51. A felperesnek az oltásfelvételi kötelezettséggel szembeni ellenkezését tovább fokozta az a tény, hogy a kormány, amely előírta a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4*ter*. cikke szerinti kötelezettséget, nem vállalt felelősséget az oltás esetleges káros következményeiért. A felperes azzal érvelt továbbá, hogy nem ellenkezett volna az oltásfelvételi kötelezettséggel szemben, ha azt a 66/10. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 206*bis*. cikke alapján írták volna elő.

52. Úgy vélem, hogy a felperes – amint az mind az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, mind a felperes által a tárgyaláson előadott érvekből kitűnik – nem szolgáltatott bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettséggel szembeni ellenkezése világnézeti meggyőződésből fakadt. Sokkal inkább úgy tűnik, hogy az e kötelezettséggel szembeni ellenkezésének két oka volt. Először is, ellenkezése azon az egészséggel kapcsolatos kritikus véleményén alapult, hogy az oltóanyagok nem biztonságosak, mert – egyéb okok mellett – terjesztésüket alapvetően a gyógyszeripar kereskedelmi érdekei vezérelték. Másodszor, a felperes kritikus véleménnyel volt arról, hogy a kormány vonakodott felelősséget vállalni az oltóanyag által okozott esetleges mellékhatásokért, és ezért nem kötelességként írta elő az oltás felvételét a katonai állomány számára.

53. Amint azt a Bizottság a tárgyaláson megjegyezte, a felperes véleménye változhat az új tudományos adatok fényében, és ez azt jelenti, hogy ez a vélemény nem képez átfogó, világnézeti vagy spirituális megfontolásokon alapuló globális életszemléletet. A felperes véleménye magára a Covid19-oltóanyagra tűnik korlátozódni, és ezen oltóanyag állítólagos egészségügyi kockázatain alapul, amelyeket a felperes szerint nem megfelelően értékeltek a Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettség bevezetésekor rendelkezésre álló orvosi tudományos bizonyítékok fényében. A felperesnek az oltóanyaggal szembeni ellenkezése az oltásfelvételi kötelezettséggel kapcsolatos kormányzati politikával való egyet nem értését is kifejezésre juttatja.

54. Ebben az értelemben úgy tűnik, hogy a felperes nem valódi világnézeti meggyőződésre támaszkodik.

55. A fentiek összessége alapján úgy vélem, hogy a felperesnek az oltásfelvételi kötelezettséggel kapcsolatos kritikus véleménye nem minősül a 2000/78 irányelv 1. cikke által védett meggyőződésnek.

56. A felperes következésképpen nem hivatkozhat a 2000/78 irányelvre a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet munkáltatója általi alkalmazásának vitatása érdekében.

57. Összefoglalva azt javaslom, hogy a Bíróság a feltett első és második kérdésre azt a választ adja, hogy a 2000/78 irányelv nem alkalmazható a jelen ügy körülményei között, mivel az állítólagos hátrányos megkülönböztetés nem az ezen irányelv által tiltott hátrányos megkülönböztetés okainak egyikén alapul.

58. A 2000/78 irányelv tiltja többek között a „meggyőződésen” alapuló hátrányos megkülönböztetést. Az egészségügyi aggályokon vagy a kormány oltási politikájával való egyet nem értésen alapuló személyes vélemény azonban nem minősül a 2000/78 irányelv értelmében vett „meggyőződésnek”.

B. Másodlagosan

59. Ha azonban a Bíróság úgy találja, hogy az oltással kapcsolatos, egészségügyi aggályokon vagy az állami oltási politikával való egyet nem értésen alapuló személyes vélemény a 2000/78 irányelv értelmében vett „meggyőződésnek” minősül, meg kell vizsgálni, hogy tekinthető-e közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésnek a felperessel szemben alkalmazott bánásmód, és ha igen, akkor igazolható-e az ilyen eltérő bánásmód.

60. A 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja által tiltott közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha az eltérő bánásmód közvetlenül az ezen irányelvben meghatározott tiltás egyik okán alapul. A szóban forgó olasz szabályozás nem a katonai állománynak a Covid19-oltással kapcsolatos személyes véleményén alapul. E szabályozás ezért nem értelmezhető úgy, mint amely közvetlenül hátrányosan megkülönböztető jellegű.

61. A 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja által tiltott, a meggyőződésen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges szabály vagy gyakorlat egy bizonyos meggyőződésű személyt hátrányos helyzetbe hoz. [17]

62. Ha a felperesnek az oltásfelvételi kötelezettséget ellenző személyes véleményét a 2000/78 irányelv értelmében vett „meggyőződésnek” kell tekinteni, akkor az olasz szabályozás által bevezetett szabály, amely az oltatlan katonák fizetés nélküli felfüggesztését írja elő, úgy tekinthető, hogy közvetve hátrányos helyzetbe hozza e katonákat a magukat önként beoltatott többi katonával szemben.

63. A közvetett hátrányos megkülönböztetés azonban igazolható egy törvényes cél által, amennyiben az e cél elérésére irányuló eszközök megfelelők és szükségesek. [18]

64. Ami a törvényes cél fennállására vonatkozó feltételt illeti, az olasz kormány kifejtette, hogy a szóban forgó, a Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettséget a katonai állomány által a Covid19-világjárvány idején folytatott tevékenységekkel és ellátott feladatokkal kapcsolatos szervezeti intézkedésként írták elő. Ezen intézkedésnek kettős célja volt: egyrészt arra irányult, hogy megvédje a katonákat a SARS-CoV-2-fertőzéstől feladataiknak a Covid19-világjárvány idején történő ellátása során; másrészt pedig a közegészség védelmére, biztosítva ugyanakkor e feladatok megfelelő ellátását.

[17] Lásd: SCRL (Vallási konnotációval bíró öltözet) ítélet, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[18] Lásd a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontját.

65. A Nordic Info ítéletben a Bíróság a közegészséget fenyegető komoly veszélynek minősítette a Covid19-világjárványt, amely halált okozhat a lakosság különböző csoportjain belül, és túlterhelheti, sőt telítheti a nemzeti egészségügyi rendszert. [19]

66. A közegészség védelme továbbá – amint azt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata is megerősíti – egy nyilvánvalóan törvényes cél. Így a Memoria és Dall'Antonia ítéletben a Bíróság megállapította, hogy „a közegészség védelme az uniós jog által elismert nyomós közérdekű indokok között szerepel, a tagállamok pedig széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek e területen". [20]

67. Hasonló helyzetben az EJEB a Pasquinelli és társai kontra San Marino ítéletben úgy ítélte meg, hogy az állam által a Covid19-világjárvány idején bizonyos egészségügyi szakemberek számára előírt oltásfelvételi kötelezettség a lakosság egészére súlyos kockázatot jelentő közegészségügyi szükséghelyzetben a közegészség, valamint mások jogai és szabadságai védelmének törvényes célját szolgálta. Az EJEB megállapította továbbá, hogy az elrendelt korlátozó intézkedések arányosságának vizsgálata során figyelembe kell venni az ideiglenes jelleget, a korlátozott intenzitást és a kivételes kontextust. [21]

68. A felperes kifejtette, hogy hajlandó volt 48 óránként negatív Covid19-tesztet igazolni, de ezt elutasították, és az oltás felvételének megtagadása miatt felfüggesztették a munkavégzés alól. A felperes azt állítja továbbá, hogy bár a fegyveres erők tagjaként szolgált, a polgári állományéhoz hasonló irodai munkát végzett, ezen állomány tagjainak pedig nem kellett beoltatniuk magukat ahhoz, hogy továbbra is munkát végezhessenek ugyanazon munkáltatónál.

69. Ezen érvekkel a felperes az olasz szabályozás megfelelőségét és szükségességét vitatja.

70. Az olasz kormány, tiszteletben tartva a katonai állomány véleményalkotási szabadságát, a Covid19-oltás felvételére vonatkozó követelményt írt elő, és a katonai állománynak választási lehetőséget adott az oltás felvételére vagy ennek megtagadására. Az oltás felvételének megtagadása esetén az érintett személy szakmai szerepétől és az általa ellátott feladatoktól függetlenül a következmény az alperessel fennálló munkaviszonyának ideiglenes felfüggesztése volt.

[19] Lásd: 2023. december 5-i Nordic Info ítélet (C-128/22, a továbbiakban: Nordic Info ítélet, EU:C:2023:951, 120. pont).

[20] Lásd e tekintetben: 2018. november 14-i Memoria és Dall'Antonia ítélet (C-342/17, a továbbiakban: Memoria és Dall'Antonia ítélet, EU:C:2018:906, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[21] Lásd: EJEB, 2024. augusztus 29., Pasquinelli és társai kontra San Marino ítélet (CE:ECHR:2024:0829JUD002462222, 94–96. és 128. §). 2021-ben San Marino törvényt fogadott el, amely szerint minden olyan szociális és egészségügyi dolgozót, aki közvetlen kapcsolatba kerül betegekkel, be kell oltani Covid19 ellen. Bár az oltás felvétele nem volt kötelező, a törvény alternatív intézkedések hierarchiáját határozta meg azok tekintetében, akik megtagadták ezt, beleértve a feladatok átcsoportosítását vagy a betegekkel való érintkezést korlátozó üres közigazgatási állásokba történő áthelyezést, a felhalmozott szabadság felhasználását vagy az antigén teszt 48 óránkénti kötelező elvégzését. Kizárólag azon esetekre, amikor e lehetőségekkel nem lehetett élni, a munkavégzés alól havi fizetés mellett történő ideiglenes felfüggesztés volt előírva azzal a feltétellel, hogy társadalmilag hasznos tevékenységet kell végezni. A San Marino-i jogalkotó azzal igazolta a rendszert, hogy e munkavállalók fokozott fertőzésveszélynek vannak kitéve, és hogy az oltás elengedhetetlen mind a veszélyeztetett betegek, mind a szociális-egészségügyi rendszer folyamatos működésének védelméhez. Az oltás felvételét megtagadó munkavállalók egy csoportja esetében a fenti intézkedések alkalmazására került sor, és e munkavállalók megtámadták a rendszert az EJEB előtt arra hivatkozva, hogy az sérti az EJEE 8. cikkét, és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 12. jegyzőkönyvének 1. cikkével összefüggésben értelmezett 14. cikke szerinti jogellenes megkülönböztetést jelent. A kérelmezők azzal érveltek, hogy a beoltott és az oltatlan alkalmazottak közötti eltérő bánásmód nem igazolható kellőképpen az EJEE alapján.

71. A felperes azon érve ellenére, hogy katonaként irodai jellegű feladatokat látott el, és csak korlátozottan érintkezett másokkal, az ilyen oltásfelvételi kötelezettséget nem lehetett volna eseti alapon előírni. Ehelyett az az alperesnél szolgáló katonai állomány minden tagjára egyformán vonatkozott függetlenül attól, hogy hittek-e vagy sem az oltóanyagok hatékonyságában és biztonságosságában.

72. Ami a megfelelő és szükséges eszközök fennállására vonatkozó feltételt illeti, egyetértek az olasz kormány álláspontjával, amely kifejtette, hogy nem léteztek más megfelelő és kevésbé korlátozó intézkedések a szóban forgó nemzeti szabállyal elérni kívánt cél tekintetében. Még ha a SARS-CoV-2-tesztelés kevésbé korlátozónak lett volna is tekinthető, az nem biztosított volna ugyanolyan szintű megelőzést, mint az oltás. E megoldás ezért sem megfelelő, sem hatékony nem lett volna a katonai állomány Covid19-cel való megfertőződésének és a Covid19 terjedésének megakadályozása szempontjából, és azzal a kockázattal járt volna, hogy aláássa az olasz kormánynak a világjárvány hatásának visszaszorítására irányuló jogszerű közegészségügyi erőfeszítéseit. Ezenfelül a katonai állomány 48 óránkénti gyakori Covid19-tesztelésének megszervezése észszerűtlen erőfeszítéseket és költségeket igényelt volna, amelyek nehezen viselhetők lettek volna egy olyan egészségügyi rendszer számára, amely már így is a világjárvány kezelésével volt elfoglalva.

73. A Covid19-oltás felvételére vonatkozó kötelezettség ehelyett arra irányult, hogy csökkentse a katonai állomány megbetegedésének kockázatát és annak valószínűségét, hogy később továbbadja a SARS-CoV-2-fertőzést. Ezenfelül annak idején minél nagyobb volt a beoltottak aránya, annál kevésbé tudott terjedni a vírus, hozzájárulva ezzel a nyájimmunitás kialakulásához.

74. A fentiekre tekintettel úgy vélem, hogy a nemzeti szabály megfelel a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontjában meghatározott valamennyi kritériumnak, mivel a Covid19 terjedésének szükséges és arányos eszközökkel történő megelőzésével a közegészség védelmének törvényes célját szolgálta.

75. Következésképpen, még ha a Bíróság megállapítja is, hogy a 44/21. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet a 2000/78 irányelv értelmében vett „meggyőződésen” alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésnek tekinthető, azt javaslom a Bíróságnak, hogy azt a választ adja, hogy az ilyen szabályozás mindazonáltal igazolható az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontja alapján, mivel törvényes célt, nevezetesen a közegészség – többek között a védelmi minisztérium katonai állománya egészségének – védelmét szolgálta. Ezenfelül akkor, amikor az olasz jogalkotó elfogadta a szabályt, nem léteztek olyan alternatív intézkedések, amelyek megfelelők és egyben kevésbé korlátozók is lettek volna e cél elérése szempontjából.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

76. Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a Charta 1. és 24. cikkével ellentétesnek tekinthető-e a katonai állomány olyan tagjának fizetés nélküli felfüggesztése, aki megtagadta a Covid19-oltás felvételét.

77. Amint azt a jelen indítványban kifejtettem, az oltásfelvételi kötelezettséggel kapcsolatos – a felperes által kinyilvánítotthoz hasonló – személyes vélemény nem tartozik a 2000/78 irányelv 1. cikke által védett meggyőződés fogalmába. Még ha az ilyen vélemény az említett irányelv értelmében vett meggyőződésnek minősülne is, az abból eredő közvetett hátrányos

megkülönböztetés igazolható lehet közérdeken alapuló indokkal. A szóban forgó szabályozás alkalmazásából eredő következmények tehát nem tekinthetők a Charta 1. és 24. cikke által védett emberi méltóságot, illetve a gyermekek jogait sértőnek.

IV. Végkövetkeztetés

78. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvet

úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a nemzeti jog által a katonák számára előírt, személyes véleményükkel ellentétes oltásfelvételi kötelezettség.

Az említett irányelv tiltja többek között a „meggyőződésen” alapuló hátrányos megkülönböztetést. Az egészségügyi aggályokon vagy a kormány oltási politikájával való egyet nem értésen alapuló személyes vélemény azonban nem minősül a 2000/78 irányelv értelmében vett „meggyőződésnek”.